

פורום אייטי"ק- אתרים ירוקים ירושלים בטיפוח הקהילה

דף הדרכה לפעילי הגינות הקהילתיות בירושלים:

בניית ערוגה מוגבהת לקראת שנת שמיטה

רקע

בשנים האחרונות- ובמיוחד בשנה האחרונה, כהכנה לקראת שנת השמיטה- ניסינו לחשוב על אלמנטים חדשים ומעניינים לגידול צמחים ומזון בעיר, שאותם היינו רוצים לראות ביותר גינות קהילתיות בירושלים. אחרי שהתנסינו בצורות שונות של חקלאות עירונית, החלטנו שערוגות עץ מוגבהות יהיו נושא שגשמים עליו דגש בתחילת שנת השמיטה ובמהלכה.

יתרונות של ערוגה מוגבהת

יתרונות חקלאיים: ערוגות מוגבהות מאפשרות ניצול מיטבי של מקום, השקיה, קומפוסט ואדמה, בצורה ששומרת על אוורור האדמה ואיכותה, וכן על ניקוז הנוזלים. הן מניבות יותר, מיטיבות עם השורשים, עוזרות להגן על צמחים מפגעי מזג האוויר וקל מאד להוסיף אליהן גם מתקנים להדליה. מבנה הערוגה מפחית את התחרות בין הצמחים השונים ומקשה על עשבים להגיע אליה ולהתפשט בה. גובה הערוגה מונע מחיות הולכות על ארבע (והולכות על שתיים) לרמוס בטעות את הצמחים, ואפשר גם להוסיף בתחתית הערוגה רשת לולים, שתמנע ממכרסמים להגיע לירקות ולפקעות. בנוסף, ערוגה מוגבהת דורשת מאתנו הגננים פחות עבודת קלטור- כשמתחלפת עונה, אפשר פשוט להוסיף עוד קומפוסט על מה שנשאר בערוגה מהעונה שחלפה, ולשתול מחדש.

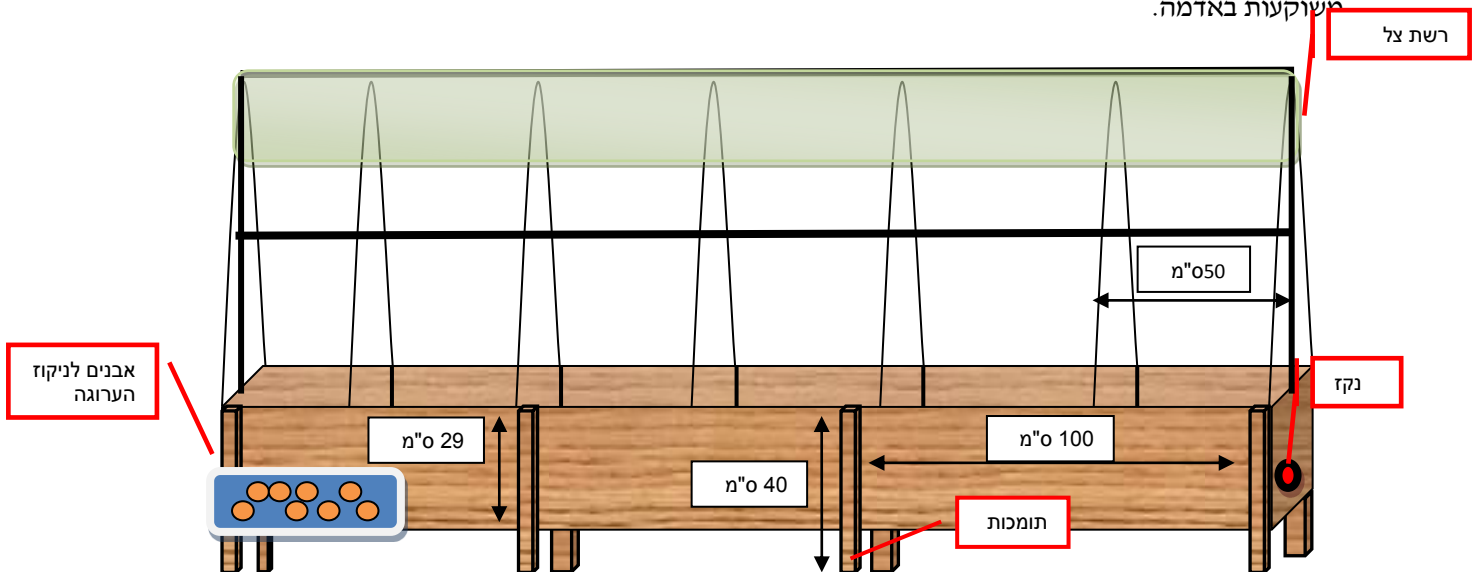
יתרונות קהילתיים ויתרונות לנגישות: בגלל המבנה של הערוגה, קל לטפל בה, גם בישיבה על שרפרף לצד הערוגה. מאפיין זה מאפשר לנו להזמין אנשים נוספים לעבודה בגינה, גם כאלו שמגבלה פיזית מונעת מהם להתכופף לאדמה. ככל שהגינה הקהילתית תהיה נגישה יותר ומזמינה יותר לאנשים מסוגים שונים, כך היא תיצור קהילה מגוונת וחזקה יותר.

יתרונות לגינה הקהילתית ולקידום הקיימות: בשנת השמיטה, הקמת ערוגות מוגבהות מותאמות יכולה לאפשר את המשך העבודה בגינה במהלך השנה, בצורה שמכבדת את מי שמעוניין לשמור את מצוות השמיטה. ומלבד זאת, ערוגה מוגבהת יכולה ליצור מוקד עניין, שימשוך אנשים להגיע אל תוך הגינה, להסתכל ולהתעניין. בגלל הפשטות היחסית של יצירת ערוגה מוגבהת, מי שרואה אותה יכול די בקלות לבנות אחת לעצמו, אפילו מחומרים שאפשר למצוא בסביבה.

כדי להקל על העניין עוד יותר, כתבנו את המדריך הזה.

להלן התוצאה הסופית, שתוכלו לבנות לבד אחרי קריאת דף ההדרכה.

בתרשים: ערוגה של 1 מטר X 3 מטר. עומק הערוגה עצמה 29 ס"מ, והיא מחוזקת על ידי תומכות באורך 40 ס"מ אשר משוקעות באדמה.

החומרים הנדרשים

קרשים: ארבע קרשים ארוכים (1/2/3 מטר) וארבע קרשים קצרים (1 מטר), 4-8 תומכות (40 ס"מ).

ניילון: ניילון באורך הערוגה, כולל הדפנות.

ברגים: שני סוגי ברגים - ארוכים (8 ס"מ) וקצרים (3.5 ס"מ).

צינורות: שני סוגי צינורות; עבים (25 מ"מ) בשני אורכים - קצר וארוך, ודקים (16 מ"מ) באורך של 3 מ'.

אומגה: חתיכות מתכת מכופפות, המיועדות לקבע את הצינורות העבים לערוגה.

נקז: שתי חלקים, האחד מתחבר לערוגה והשני מחבר את הצינור לערוגה

כלים: מברגה, מטר, מספריים, אקדח סיכות + סיכות לאקדח סיכות, מזמרה (את ערכת הכלים אפשר להזמין עבור הבנייה מפורום אייטי"ק).

נוספים: נקז, רשת צל, חוט ברזל, מצע גידול (אדמה), קומפוסט, צנרת השקייה + מחברים, שתילים ומלא מצב רוח טוב.

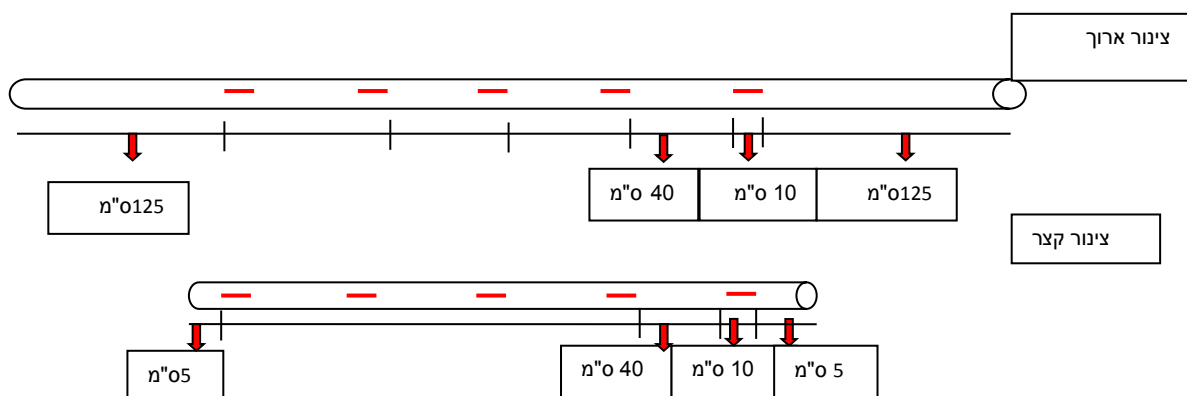
הכנת החומרים לפני תחילת הבניה

1. איסוף אבנים/טוף/חתיכות פלסטיק/ כל חומר שאינו סופח מים. חומרים אלה ימלאו את 7 הס"מ התחתונים של הערוגה, כדי לאפשר חלחול של מים לכיוון הנקז.
2. יצירת חריצים בצינור העבה (25 מ"מ) אשר ישמשו לבניית המסגרת, שתתמוך ברשת צל. את החריצים יש לבצע לאורך הצינור בעזרת מזמרה, ובאורך של כ-10 ס"מ. המרחק בין כל חריץ וחריץ הינו 40 ס"מ. בצינור הארוך יש להשאיר 125 ס"מ מכל קצה לפני החריץ הראשון. בצינור הקצר יש להשאיר 5 ס"מ בכל קצה לפני החריץ הראשון (ראו תרשים ב').
3. חפירת האדמה באזור הערוגה הוצעת אבנים וענפים חדים אשר יכולים לקרוע את הניילון. יש ליצור שיפוע עדין של קרקע החפורה לכיוון המיקום בו יהיה הנקז.

יש לחפור חורי הכנה לתומכות של הערוגה בעומק של 10 ס"מ בפניות החפירה ובמרחק כל מטר נוסף (שימו לב לאיור בתחילת הדף הראשון).

תרשים ב'

בנייה

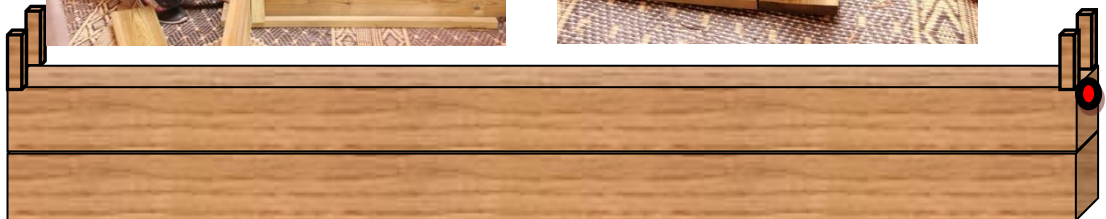
1. נתחיל בבניית הדפנות הארוכות (את הבניה נבצע כאשר הערוגה הפוכה משמע התומכות קצה התומכות כלפי מעלה), לוקחים 2 קרשים ארוכים ומחברים אותם בעזרת 2 תומכת וברגים ארוכים משתי הקצוות כאשר משאירים רווח של 3.2 ס"מ ביו כל תומכת לקצה הקרש.

2. חוזרים על הפעולה עבור הדופן השנייה.

3. את ארבע הקרשים הקצרים מחברים (בעזרת הברגים הארוכים) בין שני הדפנות הארוכות לקבלת צורה של מלבן. שימו לב כי באחד מהקרשים הקצרים יש חור המיועד לנקז- חור הניקוז צריך להיות בחלק העליון של המסגרת (כיוון שהערוגה הפוכה).

4. לוקחים את 4 התומכות הנותרות וממקמים אותן בצד החיצוני של הערוגה, במרחק של 1 מטר מהפינות (על הפאה הארוכה), כך שיבלטו כ- 10 ס"מ מעל הערוגה. מחברים אותן מהפנים אל החוץ, בעזרת הברגים הגדולים.

5. חופכים את הערוגה. כעת ניתן למקמה בשטח שהוכשר עבורה. שימו לב שחור הניקוז מותאם לשיפוע.

6. פורסים את הניילון בתוך הערוגה, כך שהוא מתוח ומכסה את כל הנפח הפנימי שלה.
7. מהדקים את הניילון בעזרת אקדח סיכות, אך ורק בחלקו העליון (שפת הערוגה). גוזרים את שאריות הניילון בעדינות ושומרים עליהם בצד.

8. עושים חור קטן בניילון בעזרת כלי חד במיקום המיועד לנקז, מרחיבים את החור בעדינות בעזרת האצבעות ומבריגים את הנקז פנימה. שימו לב שהחלק המרובע של הנקז פונה החוצה וטבעת הסילוקון בצד הפנימי של הערוגה.

9. שופכים לתוך הערוגה שכבה דקה של קש/ שטיח ישן/ כל חומר רך אשר יגן על הניילון מאבנים חדות.

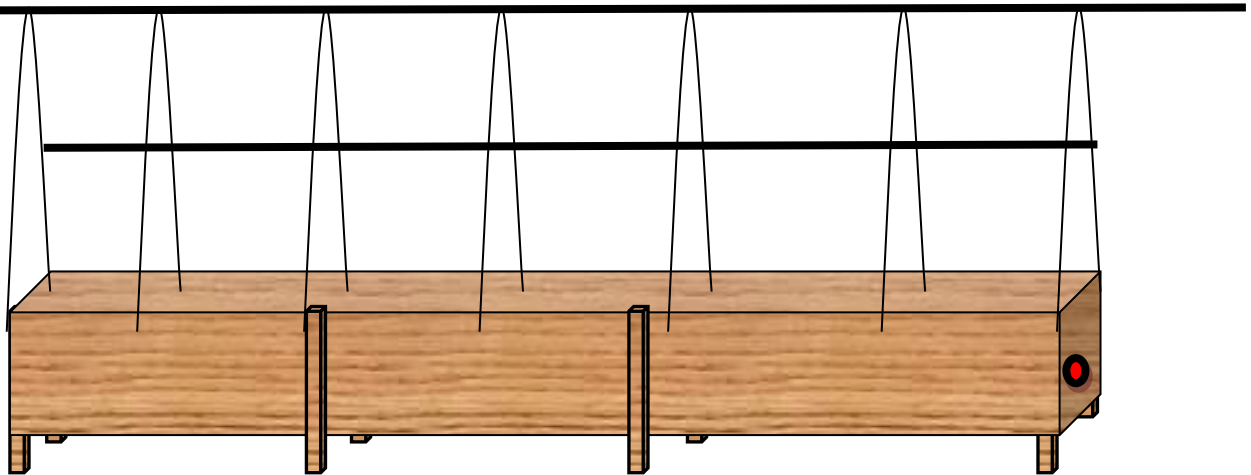
10. שופכים את האבנים שאספנו ומישרים אותן על 7 הס"מ התחתונים של הערוגה, סביב הנקז יש לשים יותר אבנים בגובה הנקז לפחות וזאת בכדי לאפשר זרימה טובה של מים.

11. את שאריות הניילון חותכים לשתי רצועות של 110*25 ס"מ ומהדקים אותן לתוך הערוגה, כך שתוצר חציצה בין כל מטר רבוע של ערוגה, אך שלא יפרידו את האבנים שבתחתית (מבחינה הילכתית ישנו איסור שנפח הערוגה יעלה על 330 ליטר).
12. לוקחים את שני הצינורות העבים ומשחילים בחריצים שיצרתם בהם את הצינורות הדקים בעזרת מזמרה.

13. ממקמים את המבנה מעל הערוגה כך שהצינור העבה הארוך הינו גג הערוגה והצינור העבה הקצר הינו בגב הערוגה.

14. מחברים בעזרת הברגים הקטנים את הצינורות הדקים אל הערוגה (2 ברגים לכל צד של הצינור).

15. את היתרים של הצינור העבה הארוך, יש לכופף ולחבר בעזרת אומגה לצד הערוגה.

16. ממלאים את הערוגה בשכבה של קומפוסט מהקומפוסטר בגינה (לפחות 5 ס"מ) ואז באדמה, עד השפה העליונה.

17. פורסים ומחברים את רשת הצל בעזרת חוט ברזל או צינורות גינה חתוכים לאורך.

18. מחברים מערכת השקיה.

19. שותלים, מחכים, משקים, מחכים ואוכלים.

תהנו ובהצלחה,

אל תשכחו לצלם תמונות ולשלוח לנו

צוות הגינות הקהילתיות